

**Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi eräiden
valtion eläkelainsäädäntöön liittyvien lakien muuttamisesta**

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 41/2000 vp laeiksi eräiden valtion eläkelainsäädäntöön liittyvien lakien muuttamisesta.

Eduskunta, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 13/2000 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 1 §:n 5 momentti, 9 d §:n 1 momentin 4 kohta, 15 §:n 5 momentti, 17, 17 a ja 27 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 5 momentti laissa 333/1986, 9 d §:n 1 momentin 4 kohta laissa 103/1989, 15 §:n 5 momentti laissa 1671/1995, 17 § laeissa 600/1986, 1528/1993 sekä 837/1996 ja 17 a § mainitussa laissa 1528/1993, sekä lisätään lakiin uusi 17 b § seuraavasti:

1 §

Jos edunsaajan säännöllisenä pidettävä työaika tai työaikajärjestely palveluksen jatkuttua vähintään kolme vuotta muuttuu ja hänen työansionsa samalla alenee vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousee vähintään yhdellä kolmanneksella ja jos työajan tai työaikajärjestelyn muutosta ei ole tarkoitettu tilapäiseksi, pidetään palvelusta eri palveluksena työajassa tai työaikajärjestelyssä tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta, ei kuitenkaan, jos eläketapahtumaan ei ole kulunut kahta vuotta.

9 d §

Oikeus saada osa-aikaeläkettä on 58 vuotta täyttäneellä edunsaajalla edellyttäen, että:

4) hänen työaikansa ja ansiotulonsa on tämän lain piiriin kuuluvassa palveluksessa vähentynyt niin, että ansiotulo jäljelle jäävässä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen säännösten piiriin kuuluvassa työssä tai yrittäjätoiminnassa, jota jäljem-

pänä kutsutaan osa-aikatyöksi, on yhteensä vähintään 35 prosenttia ja enintään 70 prosenttia ennen vähentämistä hänellä olleesta vakiintuneesta ansiotulosta, kuitenkin vähintään 2 §:n 1 momentissa mainitun markkamäärän suuruinen, jolloin työajan vähentyminen ei saa merkittävästi poiketa ansiotulojen vähenemisestä; sekä

15 §

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin 67,01 markkaa kuukaudessa (vuoden 2000 indeksiluvun mukaan), valtiokonttori voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman vuoksi oikeutta eläkkeeseen niiden palvelusten perusteella, joihin kertasuoritus perustui. Jos määrääjäksi myönnetty työkyvyt-

tömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen indeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen soveltamista varten.

17 §

Jos edunsaaja iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia ei itse pysty hakemaan etuutta tai muuten hoitamaan etuutta koskevia asioitaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut hänestä, edunsaajan puolesta käyttää puhevaltaa tämän lain mukaista etuutta koskevassa asiassa. Alle 15-vuotiaan puhevaltaa muussa kuin henkilöä koskevassa asiassa käyttää hänen edunvalvojansa.

Tämän lain mukainen etuus maksetaan edunsaajalle, jolle se on myönnetty, jollei laissa toisin säädetä. Etuuden maksamisesta sille, jolla on edunvalvoja, on soveltuvin osin voimassa, mitä holhoustoimesta annettussa laissa (442/1999) säädetään. Alle 15-vuotiaan etuus maksetaan kuitenkin hänen edunvalvojalleen.

Jos tämän lain mukaisen etuuden maksamista edunsaajalle itselleen ei voida pitää tarkoitustaan vastaavana hänen elämäntapojensa, sairautensa tai muun erityisen syyn vuoksi eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa, valtiokonttori voi edunsaajan suostumuksella päättää, että etuus maksetaan edunsaajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle käytettäväksi edunsaajan ja sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatuksesta edunsaaja on toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 2 §:n mukaan velvollinen huolehtimaan. Näin maksettua etuutta ei saa vastoin edunsaajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan huoltoon, jolta etuus on suoritettu. Jos edunsaaja on 17 b §:n 4 momentissa tarkoitettussa hoidossa tai huollossa, tulee etuus käyttää 17 b §:n 4 momentin mukaisesti. Esityksen etuuden maksamisesta voi tehdä edunsaaja, hänen puolisonsa, muu omaisensa, henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii, tai kunnan asianomainen monijäseninen toimielin.

17 a §

Tämän lain mukaista etuutta ei saa siirtää toiselle ilman valtiokonttorin suostumusta. Eläkkeen panttaamista tarkoittava sopimus on mitätön. Tämän lain nojalla maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

17 b §

Jos edunsaaja on saanut työttömyysturvain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea taikka työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukaista koulutustukea tai työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetun lain (1402/1997) mukaista koulutuspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, valtiokonttorin on työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan, työmarkkinatuen, koulutustuen tai koulutuspäivärahan määrää.

Jos edunsaaja on väliaikaisesti saanut kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n 2 momentin mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 23 §:n 1 momentissa tarkoitettun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, valtiokonttorin on suoritettava takautuva eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos edunsaaja on saanut kansaneläkelain mukaisista eläkkeistä samalta ajalta, jolta valtiokonttori 24 §:n 3 momentin mukaisesti oikaisee tai muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän.

Jos edunsaaja on saanut toimeentulotuesta annetun lain 23 §:ssä tarkoitettua toimeentulotukea ennakkona, samalta ajalta takautuvasti myönnettävä eläke tai osa siitä maksetaan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun toimielimen hakemuksesta sille jo annetun toimeentulotuen korvaamiseksi.

Jos kunta on järjestänyt edunsaajalle laitoshoidon tai -huoltoa taikka perhehoitoa, valtiokonttorin on kunnan vaatimuksesta maksettava hänelle tuleva eläke laitoshoidon tai -huollon taikka perhehoidon ajalta kunnalle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Jos edunsaaja on saanut opintotukilain

(65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopin- torahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, valtiokonttorin on kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun opintotuen määrää.

Eläke maksetaan 1—5 momentissa tarkoi- tetuissa tapauksissa työttömyyskassalle, kan- saneläkelaitokselle, 3 momentissa tarkoite- tulle toimielimelle tai kunnalle, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen mak- samista koskeva ilmoitus on tehty val- tiokonttorille vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

27 §

Henkilö, jolla on oikeus tämän lain mukai- seen eläkkeeseen, on velvollinen alistumaan siihen, mitä vastaisuudessa mahdollisesti säädetään hänelle samanaikaisesti tulevien eläkkeiden, sairausvakuutus-, tapaturmava- kuutus-, sotilasvamma- tai liikennevakuutus- korvausten huomioon ottamisesta 10 §:n 6—9 momentissa tarkoitetun eläkkeen enim- mäismäärän laskemiseksi.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta .

Lain 1 §:n 5 momenttia sovelletaan sellai- siin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen.

Lain 9 d §:n 1 momentin 4 kohtaa sovelle- taan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapaht- uma on sattunut 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen. Lainkohtaa sovelletaan myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää tammikuuta 2000, mikäli muutos osa-aikatyön ansioissa on tapahtunut kyseisenä päivänä tai sen jälkeen.

Lain 15 §:n 5 momenttia sovelletaan myös eläkkeeseen, joka on alkanut ennen lain voi- maantuloa.

Jos edunsaajan etuus on maksettu holhoo- jalle, huoltajalle tai uskotulle miehelle taikka muulle valtiokonttorin hyväksymälle henki- lölle tai muulle taholle tämän lain tullessa voimaan, etuuden maksaminen tälle jatkuu, kunnes valtiokonttorille on ilmoitettu muusta edunvalvojasta, jolla on oikeus nostaa edun- saajan etuus.

Tällä lailla kumotaan 9 päivänä joulukuuta 1966 annetun valtion eläkeasetuksen (611/1966) 8 § siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Laki

valtion perhe-eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 14 §:n 2 momentti ja 17 a §, sellaisena kuin se on laissa 569/1975, sekä

muutetaan 12 §:n 5 momentti ja 17 §,

sellaisina kuin ne ovat laissa 1530/1993, seuraavasti:

12 §

Perhe-eläkkeen maksamisesta kertsuori- tuksena noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain 15 §:n 5 momentin säännöksiä. Niin ikään valtiokonttori voi maksaa ker- tasuorituksena 67,01 markkaa (vuoden 2000 indeksiluvun mukaan) pienemmän perhe- eläkkeen tai eläkkeen, joka sosiaaliturvajär-

jestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäi- siin ammatinharjoittajiin ja heidän perheen- jäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 perusteella maksetaan Suomesta lapselle niiden etuuksien, joihin lapsella olisi oikeus Suomesta, ja lapsen asuinmaan myöntämien etuuksien erotukse- na. Kertasuoritus lasketaan sosiaali- ja ter-

veysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen indeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen soveltamista varten.

17 §

Jos edunsaaja iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia ei itse pysty hakemaan etuutta tai muuten hoitamaan etuutta koskevia asioitaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut hänestä, edunsaajan puolesta käyttää puhevaltaa tämän lain mukaista etuutta koskevassa asiassa.

Tämän lain mukainen etuus maksetaan edunsaajalle, jolle se on myönnetty, jollei laissa toisin säädetä. Etuuden maksamisesta sille, jolla on edunvalvoja, on soveltuvin osin voimassa, mitä holhoustoimesta annettussa laissa (442/1999) säädetään. Tämän

lain mukaisen etuuden maksamisesta on lisäksi voimassa, mitä valtion eläkelain 17 §:n 3 momentissa, 17 a §:ssä ja 17 b §:n 3, 4 ja 6 momentissa säädetään valtion eläkelain mukaisista etuuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Lain 12 §:n 5 momenttia sovelletaan myös perhe-eläkkeeseen, joka on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Jos edunsaajan etuus on maksettu holhoojalle, huoltajalle tai uskotulle miehelle taikka muulle valtiokonttorin hyväksymälle henkilölle tai muulle taholle tämän lain tullessa voimaan, etuuden maksaminen tälle jatkuu, kunnes valtiokonttorille on ilmoitettu muusta edunvalvojasta, jolla on oikeus nostaa edunsaajan etuus.

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Laki

kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä 11 päivänä joulukuuta 1997 annetun lain (1152/1997) 3 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Jos tässä pykälässä tarkoitetuista eläkkeeseen oikeuttavista lyhytpalveluksista karttuneen tämän lain mukaisen eläkkeen määrä ennen valtion eläkelain 11 ja 12 §:n mukaisen eläkkeen enimmäismäärän laskemista on pienempi kuin 10,63 markkaa kuukaudessa (vuoden 2000 indeksiluvun mukaan), lyhytpalvelukset eivät oikeuta eläkkeeseen. Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain

tammikuun alusta sen indeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen soveltamista varten.

3 §

Eläkkeen määrä

Eläkkeen määrä ja eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan soveltuvin osin valtion eläkelain mukaisesti jokaisesta lyhytpalveluksesta erikseen. Eläkkeiden yhteensovitusta suoritettaessa tämän lain mukaisesta

lyhytpalveluksesta saatua eläkkeen perusteenä olevaa palkkaa voidaan käyttää yhteensovitusperusteena vain, jos eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa lyhytpalveluksessa on yhdenjaksoisesti vähintään vuosi. Eläkkeen määrä on 1/8 prosenttia eläkeajaksi luettavaa kuukautta kohti ja se lasketaan kuukauden kolmas-
kymmenesosilta jokaista lyhytpalveluksen

päivää kohti erikseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Tätä lakia sovelletaan eläkkeisiin, jotka alkavat lain tultua voimaan.

Laki

eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä annetun lain 11 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eräistä opetusalan eläkejärjestelyistä 4 päivänä syyskuuta 1998 annetun lain (662/1998) 11 §:ään uusi 2 momentti ja 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

11 §

Oikeutta valtion eläketurvaan 1 momentin mukaisesti ei ole henkilöllä, joka on sellaisen 9 §:ssä mainitun työnantajan palveluksessa, jonka henkilöstöllä ei ole ollut oikeutta valtion eläketurvaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

sen eläkeiän valinnasta, kuin 1 momentissa tarkoitetaan, voi peruuttaa tekemänsä valinnan viimeistään 29 päivänä joulukuuta 2000. Peruutus on tehtävä kirjallisesti ja se on toimitettava valtiokonttoriin viimeistään määräajan viimeisenä päivänä.

14 §

Lukiolain piiriin kuuluvissa opetustehtävissä oleva henkilö, joka on tehnyt 1.8.1998—30.6.1999 välisenä aikana sellaisen ilmoituk-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Lain 11 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen alkaneeseen palvelussuhteeseen.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2000

